

TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

CÁC YÊU CẦU PHÁP LÝ TRONG HOẠT ĐỘNG NUÔI THƯƠNG MẠI ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

Quy định về hoạt động nuôi thương mại động vật hoang dã (**ĐVHD**) hiện nay được điều chỉnh bởi nhiều văn bản quy phạm pháp luật khác nhau, yêu cầu các chủ cơ sở nuôi phải nghiêm túc tuân thủ. Chủ cơ sở nuôi và những người liên quan có thể bị xử phạt vi phạm hành chính lên đến 400 triệu đồng hoặc truy cứu trách nhiệm hình sự với mức phạt lên đến 15 năm tù (mức phạt áp dụng đối với cá nhân) nếu vi phạm những quy định này.

Tài liệu này nhằm cung cấp thông tin cho cơ sở nuôi về những thủ tục và yêu cầu cơ bản cần tuân thủ khi tiến hành hoạt động nuôi thương mại ĐVHD để ngăn ngừa những rủi ro pháp lý đáng tiếc.

THÀNH LẬP CƠ SỞ NUÔI ĐVHD

Chủ cơ sở cần thực hiện những thủ tục dưới đây khi bắt đầu tiến hành hoạt động nuôi thương mại ĐVHD:

ĐĂNG KÝ KINH DOANH[1]

Việc đăng ký kinh doanh trong hầu hết các trường hợp là bắt buộc[2], ngay cả khi cơ sở được vận hành với quy mô hộ gia đình. Do đó, Quý Cơ sở cần lựa chọn và thực hiện một trong những thủ tục sau:

- Thủ tục đăng ký thành lập hộ kinh doanh tại Cơ quan đăng ký kinh doanh cấp xã; hoặc
- Thủ tục đăng ký doanh nghiệp tại Cơ quan đăng ký kinh doanh thuộc Sở Tài chính HOẶC tại Ban quản lý Khu công nghệ cao trong trường hợp doanh nghiệp có địa điểm hoạt động tại khu công nghệ cao (gọi chung là Cơ quan đăng ký kinh doanh cấp tỉnh).

Quét mã QR bên dưới để xem các thủ tục đăng ký kinh doanh theo Nghị định 168/2025/ND-CP:

[1] *Đăng ký kinh doanh không phải là đăng ký mã số cơ sở nuôi. Trong hầu hết các trường hợp, chủ nuôi phải thực hiện cả thủ tục đăng ký kinh doanh và đăng ký mã số cơ sở nuôi để được nuôi thương mại hợp pháp đối với ĐVHD.*

[2] *Từ ngày 01/7/2026, cơ sở nuôi thương mại các loài ĐVHD được cấp phép và thuộc trường hợp "thu nhập thấp" thì không bắt buộc phải đăng ký kinh doanh. Tuy nhiên, việc đăng ký mã số cơ sở nuôi vẫn có thể cần thiết, như được giải thích trong nội dung tại Mục 2. Vui lòng liên hệ với chính quyền địa phương để xác định Quý Cơ sở có thuộc trường hợp "thu nhập thấp" hay không, do mỗi địa phương tự quy định mức thu nhập thấp áp dụng trên phạm vi địa phương.*

ĐĂNG KÝ MÃ SỐ CƠ SỞ NUÔI ĐỘNG VẬT RỪNG

Quý Cơ sở bắt buộc phải đăng ký với cơ quan kiểm lâm cấp tỉnh để được cấp mã số nếu dự kiến nuôi bất kỳ loài động vật rừng nào thuộc Nhóm IIB, Phụ lục II hoặc III Công ước về buôn bán quốc tế động, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES). Việc đăng ký mã số không bắt buộc nếu cơ sở chỉ nuôi các loài động vật rừng thông thường. Tuy nhiên, trong trường hợp dự định nuôi đồng thời cả loài động vật rừng thông thường và loài thuộc Nhóm IIB, Phụ lục II hoặc III CITES, việc đăng ký mã số cơ sở nuôi với cơ quan kiểm lâm cấp tỉnh vẫn là cần thiết. Thủ tục đăng ký **PHẢI được thực hiện trước khi đưa các cá thể ĐVHD về cơ sở.**

Để xác định các loài thuộc Nhóm IIB, Phụ lục II hoặc III CITES, vui lòng tham khảo Phụ lục I ban hành kèm theo Thông tư 85/2025/TT-BNNMT; Phụ lục CITES (theo Thông báo số 2337/TB-BNNMT ngày 13/3/2026 của Bộ Nông nghiệp và Môi trường) hoặc tham vấn cơ quan kiểm lâm địa phương hoặc ENV.



LƯU Ý QUAN TRỌNG:

- Các loài được liệt kê là loài nguy cấp, quý, hiếm được ưu tiên bảo vệ, loài Nhóm IB theo Thông tư 85/2025/TT-BNNMT hoặc loài thuộc Phụ lục I CITES về cơ bản bị nghiêm cấm khai thác vì mục đích thương mại, trừ một số ít trường hợp ngoại lệ như cá sấu xiêm. Một số loài trong Nhóm IIB, Phụ lục II hoặc III CITES cũng không phù hợp để nuôi thương mại, hoặc không có khả năng có nguồn gốc hợp pháp để đưa vào hoạt động nuôi. Do đó, Quý Cơ sở nên tham vấn ý kiến của cơ quan kiểm lâm địa phương hoặc ENV trước khi quyết định nuôi thương mại ĐVHD để tránh thất thoát vốn đầu tư.

- Quý Cơ sở phải thông báo tới cơ quan nhà nước có thẩm quyền và cung cấp giấy tờ chứng minh nguồn gốc của tất cả các cá thể ĐVHD trong vòng 3 ngày kể từ khi đưa các cá thể này vào cơ sở. Nếu không thực hiện thủ tục này và/hoặc không lưu giữ, cập nhật đầy đủ sổ theo dõi hoạt động nuôi, Quý Cơ sở có thể sẽ bị xử phạt vi phạm hành chính và không được cơ quan kiểm lâm xác nhận bảng kê lâm sản khi thực hiện các giao dịch mua bán ĐVHD sau này.



THỦ TỤC VỀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

Tùy theo quy mô hoạt động và mức độ xả thải ra môi trường, Quý Cơ sở có thể sẽ phải thực hiện một trong các thủ tục sau: **(1)** đăng ký môi trường, **(2)** xin cấp giấy phép môi trường, và/hoặc **(3)** đánh giá tác động môi trường khi bắt đầu dự án trong một số trường hợp. Những thủ tục này được thực hiện tại Ủy ban nhân dân cấp xã hoặc cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo quy định.

Quý Cơ sở có thể được miễn thực hiện các thủ tục này trong một số trường hợp nhất định. Để biết thêm chi tiết về các yêu cầu môi trường áp dụng cho Quý Cơ sở, vui lòng tham khảo Nghị định 08/2022/ND-CP và các văn bản sửa đổi, bổ sung Nghị định này, hoặc liên hệ trực tiếp với Cơ quan chuyên môn về nông nghiệp và môi trường tại địa phương.

NHỮNG ĐIỀU KIỆN KHÁC (NẾU CÓ)

Tùy thuộc vào các hoạt động có liên quan khác trong quá trình nuôi (ví dụ: hoạt động chế biến thực phẩm từ sản phẩm nuôi hoặc hoạt động giết mổ động vật nuôi tại cơ sở), Quý Cơ sở cũng cần đáp ứng các điều kiện khác theo quy định tại Luật Thú y, Luật An toàn thực phẩm và các văn bản hướng dẫn thi hành, cũng như thực hiện thủ tục xin cấp các giấy phép cần thiết (nếu có). Để tìm hiểu các yêu cầu này và đảm bảo hoạt động hợp pháp, Quý Cơ sở vui lòng tham vấn cơ quan nhà nước có thẩm quyền tại địa phương hoặc liên hệ ENV để được hỗ trợ.



VẬN HÀNH CƠ SỞ NUÔI ĐVHD

Trong quá trình nuôi ĐVHD, Quý Cơ sở cần phải tuân thủ nghiêm túc **02 yêu cầu** quan trọng dưới đây:

1

ĐẢM BẢO ĐVHD CÓ NGUỒN GỐC HỢP PHÁP VÀ THƯỜNG XUYÊN CẬP NHẬT SỔ THEO DÕI NUÔI THEO ĐÚNG QUY ĐỊNH

Trong quá trình vận hành, Quý Cơ sở phải đảm bảo lưu giữ cẩn thận và đầy đủ những tài liệu dưới đây:

- ✓ Giấy chứng nhận đăng ký hộ kinh doanh hoặc đăng ký doanh nghiệp hợp lệ với ngành nghề kinh doanh phù hợp (nếu có);
- ✓ Mã số cơ sở nuôi (áp dụng đối với các loài ĐVHD thuộc Nhóm IIB hoặc Phụ lục II, III CITES);
- ✓ Sổ theo dõi hoạt động nuôi được cập nhật thường xuyên theo Mẫu số 10 tại Phụ lục II, Thông tư 85/2025/TT-BNNMT;
- ✓ Bảng kê lâm sản và/hoặc các tài liệu khác chứng minh nguồn gốc hợp pháp của ĐVHD được nuôi tại cơ sở;
- ✓ Sổ theo dõi nhập, xuất lâm sản (áp dụng đối với các loài động vật rừng thông thường) theo Mẫu số 04 ban hành kèm theo Phụ lục II, Thông tư 26/2025/TT-BNNMT (và các văn bản sửa đổi, bổ sung) hoặc Sổ theo dõi hoạt động sản xuất, chế biến mẫu vật loài nguy cấp, quý, hiếm; động vật, thực vật thuộc Phụ lục CITES theo Mẫu số 29 ban hành kèm theo Phụ lục II, Thông tư 85/2025/TT-BNNMT (áp dụng đối với các loài động vật thuộc Nhóm IIB hoặc Phụ lục II, IIII CITES) trong trường hợp Quý Cơ sở có hoạt động sản xuất hoặc chế biến sản phẩm từ ĐVHD;
- ✓ Sổ theo dõi đánh dấu mẫu vật (nếu có). Sổ theo dõi này chỉ được yêu cầu khi Quý Cơ sở sản xuất và chế biến thành phẩm từ các loài ĐVHD trong một số trường hợp nhất định. Vui lòng tham vấn cơ quan kiểm lâm địa phương hoặc ENV để được hướng dẫn về các trường hợp cần đánh dấu mẫu vật, biện pháp đánh dấu thích hợp và các yêu cầu khác có liên quan.

⚠ **Lưu ý quan trọng:** Luôn cập nhật sổ theo dõi hoạt động nuôi ĐVHD khi có bất kì biến động nào liên quan đến các cá thể ĐVHD tại cơ sở như sinh sản, chết, mua hoặc bán và đảm bảo số lượng động vật trên sổ theo dõi phản ánh chính xác tình hình thực tế. Số liệu không phù hợp có thể dẫn tới những hậu quả pháp lý cho chủ nuôi và những người có liên quan.

2

ĐẢM BẢO VỆ SINH THÚ Y VÀ MÔI TRƯỜNG

Khi nuôi ĐVHD, Quý Cơ sở phải đảm bảo các yêu cầu về vệ sinh thú y. Cơ quan quản lý chuyên ngành thú y có thể kiểm tra định kỳ hoặc đột xuất tại cơ sở nuôi. Ngoài ra, Quý Cơ sở phải chịu sự giám sát và phải báo cáo định kỳ tới cơ quan quản lý nhà nước về môi trường tại địa phương.

BUÔN BÁN ĐVHD

Quý Cơ sở phải chuẩn bị và cung cấp cho người mua những giấy tờ pháp lý cần thiết theo quy định pháp luật khi thực hiện hoạt động buôn bán ĐVHD hoặc sản phẩm từ ĐVHD. Các tài liệu này bao gồm:

- Bảng kê lâm sản do Quý Cơ sở lập chứng minh cá thể ĐVHD có nguồn gốc hợp pháp từ cơ sở. Bảng kê này phải được cơ quan kiểm lâm địa phương xác nhận với thời gian xác nhận phù hợp với thời điểm diễn ra giao dịch.
- Bản sao các tài liệu thể hiện nguồn gốc trước đó của ĐVHD, ví dụ như bản sao giấy tờ/hồ sơ mua và bán trước đây hoặc giấy tờ chuyển giao quyền sở hữu, hoặc mã phản hồi nhanh (QR) chứa đựng những thông tin này (nếu có).
- Các văn bản khác chứng minh nguồn gốc hợp pháp của ĐVHD.
- Giấy chứng nhận kiểm dịch (nếu thuộc trường hợp cần kiểm dịch).
- Hóa đơn tài chính (bắt buộc).

Lưu ý: Ngay cả khi cá thể ĐVHD có nguồn gốc hợp pháp từ Quý Cơ sở, việc không mang theo đầy đủ các tài liệu nêu trên trong quá trình vận chuyển có thể khiến người bán, người mua hoặc người vận chuyển bị xử phạt.

ENV cam kết luôn đồng hành và hỗ trợ Quý Cơ sở trong nỗ lực phát triển mô hình nuôi ĐVHD hiệu quả, đúng pháp luật để đảm bảo sự phát triển bền vững của cơ sở cũng như góp phần bảo vệ đa dạng sinh học của đất nước.

Nếu có thắc mắc hoặc cần hỗ trợ pháp lý, Quý Cơ sở vui lòng trao đổi trực tiếp với cơ quan kiểm lâm địa phương hoặc liên hệ **Phòng Chính sách và Pháp luật của ENV theo số điện thoại 0865 242 882**.



TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

Địa chỉ: Phòng 1701 (Tầng 17), tòa nhà 17T5, Hoàng Đạo Thúy, phường Yên Hòa, Hà Nội
Điện thoại: 024 628 15424
Fax: 024 628 15423
Email: hotline.env@gmail.com
Website: www.thiennhien.org